

Dámy české kultury:

Prof. Zuzana Růžičková (nar. 14. 1. 1927)



Profesorka Zuzana Růžičková, provdaná Kalabisová. Česká klavíristka, cembalistka a hudební pedagožka. Po absolutoriu plzeňského gymnázia byla vězněna v nacistických koncentračních táborech (Terezín, Osvětim-Březinka, Bergen-Belsen). V l. 1945 až 1947 studovala v Plzni hru na klavír, od r. 1947 až do r. 1951 studovala hru na klavír a cembalo na pražské AMU. V r. 1956 zvítězila v Mnichově na mezinárodní cembalové soutěži, poté studovala hru na cembalo v Paříži u profesorky Roesgen-Championové. V r. 2003 obdržela státní vyznamenání za zásluhy o stát.

MUDr. Marie Svatošová (nar. 20. 11. 1942)



Česká lékařka, spisovatelka a publicistka. Je zakladatelkou a vůdčí osobností českého hospicového hnutí. Organizovala též domácí péči Katolické charity a založila občanské sdružení Ecce homo - Sdružení pro podporu domácí péče a hospicového hnutí (1993). V r. 1995 otevřela první hospic v ČR v Červeném Kostelci. O hospicové péči vydala cca 15 publikací. V r. 2002 převzala z rukou prezidenta V. Havla Medaili Za zásluhy III. stupně. R. 2008 obdržela Svatováclavskou medaili.

In memoriam – Dámy české kultury:

Prof. Růžena Vacková (nar. 23. 4. 1901 – 14. 12. 1982)



Vystudovala FF UK v Praze, r. 1930 se habilitovala jako soukromá docentka pro klasickou archeologii. Po uzavření vysokých škol byla zaměstnána v redakci Slovníku jazyka českého. V r. 1944 byli v Drážďanech popraveni její mladší bratr V. Vacek a její švagr A. Gjuríč. V důsledku toho jí zemřela matka. Růžena Vacková se podílela na ilegálním odboji české inteligence; 2. 2. 1945 byla zatčena a uvězněna. Po návratu z vězení se přimkla ke katolictví a stala se rektorkou katolické univerzity Studia catholica; r. 1947 byla jmenována mimořádnou profesorkou klasické archeologie na FF UK. Po únorovém převratu se jako jediná z profesorského sboru připojila ke studentům, kteří se vydali na Hrad podpořit prezidenta E. Beneše. V podzimním semestru 1950-51

již nesměla přednášet.

22. 2. 1952 byla prof. Vacková zatčena a s dalšími odsouzena „pro špionáž ve prospěch Vatikánu a USA“ na 22 let žaláře. Prošla věznicemi v Pardubicích, v Praze, Novém Jičíně, Opavě, Ostrově nad

Ohří, Ilavě. Ve vězení strávila 15 let. Patřila mezi 64 žen, které v květnu 1954 na protest proti podmínkám v pardubické věznici zahájily hromadnou hladovku. Byla také jednou z 12 žen, které v červnu 1956 napsaly dopisy generálnímu tajemníkovi OSN Dagu Hammarskjöldovi v době jeho návštěvy v ČSR. V dopisech lícily důvody svého zatčení, to, jak je s nimi ve vězení zacházeno, a dovolávaly se práv politických vězňů. Odvážná akce vyvolala vlnu dalších represí. Růžena Vacková několikrát odmítla požádat o amnestii a prohlásila, že neodejde z vězení, dokud nebudou propuštěni všichni nevinně vězněni kněží. Vrátila se opravdu až mezi posledními, v r. 1967. V r. 1968 se stala členkou výboru Spolku politických vězňů K 231. V r. 1969 byla plně rehabilitována, za nástupu "normalizace" v r. 1971 byla její rehabilitace zrušena. Jako jedna z prvních podepsala Chartu 77. Po léta se v jejím bytě scházeli mladí lidé, kterým přednášela o umění i o křesťanské víře. Prof. Zemřela 14. 12. 1982. Její statečnost a celoživotní vědecké a pedagogické dílo došlo ocenění v r. 1992, kdy jí byl prezidentem V. Havlem udělen Řád T. G. Masaryka in memoriam.

Dagmar Šimková (nar. 23. 5. 1929 – 24. 2. 1995)



Spisovatelka, politická vězeňkyně. Ve šk. r. 1948/1949 se zapsala na Filozofickou fakultu UK. Jako dcera bankéře však studovat nesměla. Pracovala jako ošetrovatelka v nemocnici, ve volném čase psala, rozmnožovala a po městě roznášela letáky. V říjnu 1952 byla zatčena StB a obviněna nejen z rozšiřování letáků a tvorby posměšných plakátů, ale také z toho, že poskytla úkryt dvěma kamarádům, kteří zběhli z vojny a chtěli se dostat na Západ.

Její matku zatkli záhy a odsoudili na 11 let. Po 7 letech byla propuštěna na amnestii. Veškerý majetek byl rodině zabaven. V únoru 1954 Dagmar po 16 měsících vazby krajský soud za "protistátní činnost" odsoudil na 8 let vězení. Prokurátor se odvolal a vrchní soud trest zvýšil na 15 let. Pozdějším útekem z vězení Želiezovce jí byl trest prodloužen na 18 let. Kromě Želiezovců prošla věznicemi v Opavě, Českých Budějovicích, Písku či v Praze na Pankráci. Na svobodu byla propuštěna až v r. 1966. Na jaře 1968 se podílela na založení K 231.

Po srpnové okupaci odjela s matkou do australského města Perth za svou sestrou. V l. 1968-1969 v Austrálii vystudovala dvě vysoké školy. Na univerzitě získala titul bakaláře svobodných umění. Později vystudovala archeologii, starověkou historii, psychologii a sociologii. Od r. 1969 byla zapojena do činnosti Amnesty International.

Po r. 1989 přijela několikrát do Československa. O svém osudu napsala knihu "Byly jsme tam taky", kterou vydala v torontském nakladatelství Sixty Eighth Publishers. Kniha je výpovědí nejen o zvěrstvech, které ve jménu lidu prováděli vyšetřovatelé StB a vězeňští dozorcí, ale také o velké vůli přežít, o prostém přátelství stejně trpících a neuvěřitelné zoufalé snaze zůstat člověkem i v době ponižování. D. Šimková zemřela 24. 2. 1995 v Perthu.

Rytíři české kultury

Akademický sochař Otmar Oliva (nar. 19. 2. 1952)



Mezinárodně uznávaný výtvarník, absolvent AMU. Do evropského povědomí vstoupil sochařskou výzdobou kaple Redemptoris Mater papeže Jana Pavla II. ve Vatikánu a výbava kostela Marie Matky Církve v Mariboru. Jeho otec, voják 2. čs. západního odboje, byl donucen emigrovat, Oliva sám byl v l. 1979-1981 vězněn za šíření materiálů Charty 77. Po návratu z vězení dostal první stěžejní zakázku, liturgickou úpravu velehradské baziliky. Liturgické plastiky se trvale věnuje. Je držitelem Ceny Masarykovy akademie umění, Pamětní medaile 3. odboje a Řádu sv. Cyrila a Metoděje.

Eduard Vokurka (nar. 5. 10. 1939)



Houslový virtuos, jazzmen. Pro rodinný původ (otec byl vysoký úředník ministerstva obrany, † 1941) nebyl přijat na AMU ani na ČVUT. Až jako nádražní dělník vystudoval při zaměstnání VŠ železniční. Po opakovaném vydírání a nátlaku na vstup do KSČ zvolil emigraci; nejprve do Rakouska, posléze získal azyl v Kanadě. Od r. 1967 žije v Torontu. Nikdy se nevzdal českého občanství. Téměř třicet let působil jako profesor na vysoké polytechnické škole a přitom se naplno věnoval hudbě. V r. 2006 obdržel prestižní cenu „National Jazz Award Canada“, v r. 2016 byl navržen na vysoké kanadské ocenění The ORDER OF

CANADA.

Svatopluk Karásek (nar. 18. 10. 1942 v Praze)



Evangelický duchovní, písničkář, spisovatel, politik, politický vězeň. Do r. 1973 působil jako farář, poté jako kastelán. Angažoval v české undergroundové hudbě, od r. 1975 veden v evidenci StB jako „nepřátelská osoba“. R. 1976 byl spolu se členy hudebních skupin The Plastic People of the Universe a DG 307 odsouzen na 8 měsíců odnětí svobody. Podepsal Chartu 77, v r. 1980 na nátlak StB v akci Asanace emigroval do Rakouska, odkud odešel do Švýcarska, kde až do 1997 působil jako farář. R. 1997 nastoupil do funkce faráře staroměstského sboru U Salvátora; znovu zde působil v l. 2007-2011. Od r. 2002 – 2006 byl poslancem PS PČR.

In memoriam – Rytíři české kultury:

Bratři Čapkové

PhDr. Karel Čapek (nar. 9. 1 1890 – 25. 12. 1938)



Český spisovatel, intelektuál, novinář, dramatik, překladatel a fotograf. R. 1915 ukončil studium na Filosofické fakultě UK v Praze a získal doktorát. Působil jako redaktor v několika listech, v l. 1921–1923 byl dramaturgem i režisérem Vinohradského divadla. V l. 1925–1933 byl prvním předsedou Československého PEN klubu. Po Mnichovské dohodě se snažil svou činností zabránit rozdělení národa. Po abdikaci prezidenta Beneše se však stal jediným viditelným symbolem první republiky a často plnil roli obětního beránka. Poslední tři roky života prožil ve Strži u Staré Huti. Zemřel na plicní edém několik měsíců před plánovaným zatčením gestapem. Byl pohřben na vyšehradském hřbitově v Praze. Sedmkrát byl nominován na Nobelovu cenu za literaturu, v l. 1932 až 1938. R. 1995 mu byl in memoriam propůjčen Řád T. G. Masaryka.

Josef Čapek - spisovatel, malíř (nar. 23. 3. 1887 – duben 1945 Bergen-Belsen)



Po absolutoriu na Uměleckoprůmyslové škole odjel do Paříže, kde navštěvoval Academii Colarossi. Sem za ním přijel i bratr Karel. Bratři se z cest po Evropě vrátili do Prahy v r. 1911, zde spoluzaložil Skupinu výtvarných umělců. Do první světové války Josef Čapek nenarukoval z důvodu očních problémů.

1. 9. 1939 byl v Želivě u Humpolce zatčen gestapem, 9. 9. s dalšími vězni převezen do koncentračního tábora Dachau a odtud 26. 9. do Buchenwaldu. 26. 6. 1942 byl převezen do koncentračního tábora v Sachsenhausenu, kde pracoval v malířské dílně. Tajně překládal anglickou, španělskou a norskou poezii a v prosinci 1942 vytvořil první rozsáhlou báseň *Za bratrem Karlem*.

25. 2. 1945 byl převezen do koncentračního tábora v Bergen-Belsenu, kde

vypukla tyfová epidemie. Jeho oslabené tělo nedokázalo skvrnitý tyfus porazit. Podle některých svědectví byl ještě 13. 4. naživu. Zemřel krátce před osvobozením. Datum jeho smrti ani jeho skutečný hrob neznáme, jeho symbolický hrob se nachází na Vyšehradském hřbitově v Praze.

Karel Pecka (nar. 6. 12. 1928 – 13. 3. 1997)



Český spisovatel, politický vězeň a disident. Pracoval jako úředník v Tesle. Spolu s několika pracovníky Filmového studia Barrandov vydával ilegální časopis *Za pravdu*, zhruba v nákladu 70 výtisků distribuovaný známým; obsahoval převážně kritiku socialisticko-realistického umění.

V květnu 1949 byl při pokusu přejít hranice do NSR zatčen a odsouzen na 11 let vězení. Ta strávil v několika pracovních táborech (doly v Kladně, uranové doly Jáchymov, nakonec mírnější Bytíz u Příbrami). V prosinci 1959 byl propuštěn, pracoval jako jevištní technik v Národním divadle.

Nejprve publikoval v několika časopisech (*Host do domu*, *Literární noviny*, *Tvář*) povídky, často o politických vězních. Od r. 1965 se věnoval literatuře, určitou dobu

psal i scénáře.

Od r. 1969 byl opět zakázán a publikovat mohl pouze v samizdatu a v zahraničí, s čímž začal jako jeden z prvních v době, kdy ještě nebylo jasné, nakolik to bude režim persekvovat; *Štěpení* byla první kniha '68

Publishers od autora žijícího v ČSSR. Jeho vydání mu vyneslo obvinění z příživnictví; stíhání sice prokuratura zastavila s odůvodněním, že psal román, ale i pro docházející úspory začal v r. 1975 pracovat jako čerpač vody. Mezi prvními podepsal Chartu 77.

R. 1997 mu prezident V. Havel udělil in memoriam Řád T. G. Masaryka III. třídy.

Pavel Tigrid (nar. 27. 10. 1917 – 31. 8. 2003)



Emigroval poprvé v r. 1939, přes Německo a Francii do Anglie. Za II. světové války působil v Londýně. Podílel se na exilovém vysílání v rádiu BBC a úzce spolupracoval s předsedou exilové vlády Msgre. J. Šrámkem. Po konci války se v červnu 1945 z Londýna vrátil. Byl šéfredaktorem časopisu Obzory, který byl známý svými kritickými, ostře protikomunistickými postoji a v němž se jako jeden z prvních ostře postavil proti krutému zacházení s Němci.

20. 2. 1948 odjel na pozvání britského atašé do britské zóny v Berlíně. O únorovém převratu se dozvěděl v Mnichově; jeho žena byla komunisty na tři měsíce uvězněna v pankrácké věznici. Po propuštění se ji podařilo přes Šumavu převést přes hranice. Po odchodu do mnichovské emigrace byl v r. 1951 pověřen vedením rozhlasu Svobodná Evropa. R. 1952 odešel s manželkou do

USA, kde se živil jako číšník. V r. 1956 v reakci na maďarské události začal vydávat čtvrtletník Svědectví, s jehož redakcí, ženou i dětmi přesídlil r. 1960 do Paříže. Dlouhodobě spolupracoval i se Z. Mastníkem v Londýně (vedoucím sekce českého vysílání BBC) a jeho knihkupectvím. Po Sametové revoluci působil v ČR jako spolupracovník prezidenta V. Havla, na jehož pozvání se vrátil do Československa 28. 12., a od r. 1992 jako ministr kultury první Klausovy vlády.

Mecenáši české kultury:

Vilém Hejl a Karola Hejl



Paní Karola Hejl darovala v r. 2013 osobní fond Viléma Hejla (1934 – 1989; prozaik, autor rozhlasových her, komentátor, po r. 1978 v exilu komentátora a analytik REF), který významně doplní stávající sbírky uložené v LA PNP o velmi cenné rukopisy Viléma Hejla a jeho korespondenci s českými básníky, spisovateli, vydavateli a exilovými politiky (celkem 32 archivních kartonů). Dále darovala Knihovně PNP knihovnu V. Hejla, která obsahuje zejména velice cenné svazky literatury vydávané exilovými nakladatelstvími a knihy politologické.

Leoš Válka (nar. 30. 10. 1953)



V r. 1981 odešel z tehdejšího Československa do Austrálie, kde založil několik společností, které se specializovaly na stavby, interiérový design a development. V r. 1996 se natrvalo vrátil do Prahy, kde pokračoval v podnikání v oblasti stavebnictví a interiérového designu. Jeho celoživotním zájmem je architektura a současné umění. Se svým obchodním partnerem Robertem Aafjesem inicioval a posléze s finanční pomocí dalších partnerů zrealizoval projekt výstavby největší soukromé výstavní instituce v ČR. Působí jako ředitel a předseda představenstva v Centru současného umění DOX. V r. 2011 mu na základě nominace panem V. Havlem byla udělena cena Ministerstva kultury ČR za dlouhodobý přínos a zásluhy v oblasti výtvarného umění.